

40. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 4 VI 1866 Rkp. BJ 13133 k. 40-41.

[Tłumaczenie:]

[k. 40r]

4 czerwca 1866, Drezno

Augustusstrasse 6

Żywiłem nadzieję, tak jak miałem zaszczyt Panu to powiedzieć w moim poprzednim liście, że wyruszę w krótką podróż do Galicji; nie rezygnuję z tego pomysłu, jednak trzeba to odłożyć na potem i poczekać kilka tygodni, gdyż donoszą mi z Krakowa, że pewne plotki o kolejnych polskich emisariuszach wysłanych w celu utworzenia rzekomej organizacji (nazwiska tych panów oraz ich rysopisy zostały przesłane ze Szwajcarii rządowi austriackiemu) zrodziły nowe trudności dla wszystkich zagranicznych przybyszów. Mimo że mam wizę i wszystko jest całkowicie zgodne z przepisami, ryzykowałbym niedogodności, których wolę uniknąć, tym bardziej że mi się nie spieszy. Ciągłe spodziewamy się wojny pomimo kongresu, który ma się zebrać w Paryżu; przygotowania trwają i zdaje się, że trudności zaistniałej sytuacji mogą być rozwiązane wyłącznie siłą oręża. Wszystko jest zawieszono z tego powodu i wszędzie w Niemczech straty są ogromne. Pozostaję więc do Pańskiej dyspozycji i piszę do Krakowa list za listem, by tam szukać i znaleźć dla Pana komisjonera. Przyjdzie to z czasem.

[k. 40v] Jestem gotów napisać do Natansona¹ do Warszawy i wierzę, że nie odmówi kredytu, ale proszę pamiętać, że w przeciwnym wypadku jest to sprawa Michała Glücksberga², Pańskiego komisjonera, który powinien Panu dostarczyć wszystko, o co Pan prosi. Za jego pośrednictwem będzie to uproszczone, a Natanson nie ma Panu dużo do zaoferowania, gdyż pomimo swej niezaprzeczalnej uczciwości i swych zalet osobistych jest on najbardziej nonszalanckim ze wszystkich wydawców.

Otrzymałem Pański tomik z „Biblioteki Ludowej”³, który jest czarujący; nie wiem, ile wynosi jego cena, ale trzeba ją obniżyć, jak tylko to możliwe. Sądzę, że w Austrii zabronią rozpowszechniania tej książki. W Lipsku może Pan dać w depozyt Pawłowi Rhode⁴ – Querstrasse 16 – pewną liczbę egzemplarzy. Rhode jest biedny, ale uczciwy i właśnie wyrabia sobie pozycję. Nie należy mu powierzać za dużo, ale zasługuje na pełne zaufanie, w pewnych granicach.

[k. 41r] Czekam na odpowiedź z Krakowa, abym mógł przekazać Panu nazwisko Pańskiego komisjonera... i załatwiam sprawę.

¹ Henryk Natanson – zob. list nr 9.

² Michał Glücksberg – zob. list nr 21.

³ „Biblioteka Ludowa Polska” – zob. list nr 27.

⁴ Paul Rhode – zob. list nr 13.

Jeśli chodzi o drugi numer „Revue”⁵, przygotowuję dla Pana artykuł (korespondencję) poświęcony sprawom religijnym w Rosji, duchowieństwu, etc. Ponieważ car chce zaradzić ideami religijnymi złemu prowadzeniu studiów uniwersyteckich, staram się dowiedzieć, do jakiego stopnia religia jest martwa, uśmiercona przez sam rząd, etc. Uważam, że artykuł jest dość ciekawy. Zrobi Pan z nim, co się Panu spodoba.

Nie otrzymałem stu franków, które miały mi być przesłane przy okazji na pokrycie kosztów korespondencji związanej z Księgarnią⁶. Mówię to Panu jedynie po to, by Pan wiedział. Nie spieszy się.

Czekam na Kilińskiego⁷ po polsku, aby go porównać z rękopisem.

Nieskończenie ubolewam nad tym biednym i zacnym hrabią Tarnowskim⁸, którego bardzo zasmuci ta sprawa... Jednak przypominam sobie kilka wartościowych obrazów, między innymi wielki pejzaż Paula Brilla⁹, który był oryginałem. Co do reszty, oszukano jego ojca, który za bardzo się na tym nie znał.

[k. 41v] Korespondencja (religia w Rosji) będzie gotowa za kilka dni. Gdy ją Pan otrzyma, napisze mi Pan, czy Panu odpowiada.

Szczerze Panu oddany,

Józef Ignacy Kraszewski

⁵ „Revue du Monde” – zob. list nr 21.

⁶ Księgarnia Luksemburska – zob. list nr 9.

⁷ *Pamiętniki* Jana Kilińskiego – zob. list nr 15.

⁸ Tadeusz Tarnowski zob. list nr 30.

⁹ Paul Brill (1554-1626) – flamandzki pejzażysta.